

Aanwinsten van de Nederlandsche Flora in 1917 en 1918.

(Mededeeling op de floristische vergadering van de
Ned. Bot. Ver. op 27 December 1918 te Utrecht).

(Ingekomen 14 Februari 1919).

In de eerste plaats wil ik ter tafel brengen een serie
planten, door mij op drie dagen: 20 Juli 1917, 25 Juli
1917 en 8 Sept. 1917 op hetzelfde terrein te Rotterdam
verzameld, die wel niet alle, zelfs de meeste niet, nieuw
zijn voor onze flora, maar die aantoonen hoe de vegetatie
daar heelemaal een Zuideuropeesche was, een Middellandsche-zee-flora.

1. *Phalaris canariensis* L.
2. *Phalaris brachystachys* Link.
3. *Phalaris paradoxa* L. α . *intacta* Coss. et Dur.
4. *Phalaris paradoxa* L. β . *intermedia* Coss. et Dur.
5. *Phalaris paradoxa* L. γ . *praemorsa* Coss. et Dur.

Zie voor deze Phalaris-soorten en -vormen: Jansen en
Wachter, Floristische aantekeningen XI Ned. Kr. Arch.
1916 pag. 122 e. v.

6. *Brachypodium distachyon* P. B. Deze exemplaren
behooren tot de type, zij hebben meerendeels twee aartjes,
enkele dragen maar één aartje, maar moeten m. i. als
armoedige exemplaren beschouwd en niet tot de var.
 β . *monostachyum* Guss. gerekend worden, die door
Henrard te Gorkum gevonden is. Naar aanleiding van

de aantekening in Prodr. Fl. Bat. 2391 lijkt het mij niet onwaarschijnlijk dat dit de eerste goede Nederlandsche exemplaren van de type zijn.

7. *Briza maxima* L. De tot nu toe in Nederland gevonden exemplaren waren vermoedelijk alle ontvluchte tuinplanten. Hier hebben we zeer waarschijnlijk met een echte adventief te doen.

8. *Bromus villosus* Forsk. *maximus* A. et G. in groote hoeveelheden. Waarschijnlijk alle behoorend tot den vorm *ambigens* A. et G., hoewel de pluim soms niet samengetrokken, maar pyramidevormig uitstaand is. Enkele exemplaren wijken van de gewone af, doordat de stengel onder de bloeiwijze de eigenaardige typische beharing van *Bromus villosus* zoo goed als geheel mist.

9. *Haynaldia villosa* (L.) Schur, die in onze flora's tot nu toe *Triticum villosum* met verschillende auteursnamen genoemd wordt, was eveneens in zeer veel exemplaren aanwezig. De beharing van de kafjes is nog al wisselend. De kelkkafjes dragen steeds de bekende penseeltjes. Soms zijn de kroonkafjes, behoudens enkele penseeltjes, verder geheel kaal. Dit is een kenmerk van de var. *glabrata* Borbas, waarvoor echter ook opgegeven wordt, dat de aren en de aartjes kleiner zouden zijn dan bij de type, wat aan onze exemplaren volstrekt niet het geval is. Andere exemplaren hebben, behalve de penseeltjes, ook nog behaarde nerven van de kroonkafjes, terwijl er tenslotte exemplaren zijn, waarbij de kafjes ook tusschen de nerven geheel behaard zijn. Deze laatste zouden dan de type zijn. Waar evenwel, behalve deze beharingskwestie, die bovendien nog niet altijd betrouwbaar is, daar de haren soms afvallen bij het drogen, de planten onderling verder in geen enkel opzicht verschillen en zij door elkaar heen groeien, lijkt het mij niet gewenscht deze drie vormen met aparte namen te benoemen.

10. *Hordeum maritimum* With. Exemplaren, die

ongeveer het midden houden tusschen de type, zooals die aan onze zeekusten voorkomt en de var. *Gussoneanum* Parl., waartoe de adventieve exemplaren gewoonlijk behooren.

11. *Rumex bucephalophorus* L. is nieuw voor ons land.

In Sturm's Flora von Deutschland wordt deze soort nog tot de sectie *Lapathum* Tourn. gerekend, terwijl E. de Halacsy in *Conspectus Florae Graecae* in navolging van Willkomm en Lange in *Prodr. Florae hispanicae* haar tot een afzonderlijke sectie *Platypodium* Willk. et Lange brengt, die zich onderscheidt door onder de vrucht sterk knotsvormig verdikte vruchstelen.

De plant is eenjarig, meestal van den voet af vertakt, 5—30 cM. hoog, soms onvertakt. De bloemen zijn tweeslachtig, de binnenste bloembladen dragen aan den voet lange dunne tanden, de bladen zijn klein, ± 1 cM. lang, meestal spatelvormig, in den steel versmald. De buitenste bloembladen staan af en zijn in den vruchttijd haakvormig terug gebogen, evenals de tanden van de buitenste bladen en de vruchtsteel. Halacsy noemt verschillende variëteiten, die berusten op het aantal en de grootte der tanden aan de binnenste bloembladen, maar merkt daarbij op, dat dit slechts onbeduidende standplaatsvormen zijn, daar vaak verschillende vruchtvormen op dezelfde plaats, ja, zelfs aan een zelfde exemplaar voorkomen. Enkele Rotterdamse exemplaren, die in de volle zon, stonden waren zeer sterk rood aangelopen, zoo o. a. het ex. dat voor de Flora Batava afgebeeld is.

12. *Erodium malacoides* Willd. schijnt sedert 1877, toen zij op een heiveld, bemest met Sumac uit Palermo, bij Apeldoorn door Kok Ankersmit werd gevonden, in ons land niet meer te zijn waargenomen.

13. *Medicago hispida* Gaertn. *apiculata* Willd.

14. *Medicago hispida* Gaertn. *confinis* Burnat. met

kleine vruchten zonder stekels, hoogstens met knobbeltjes als aanduiding van de stekels, was in ons land nog niet waargenomen.

15. *Medicago scutellata* All.

16. *Medicago murex* Willd. *aculeata* Urban.

17. *Medicago turbinata* Willd. *aculeata* Moris.

18. *Trifolium lappaceum* L. was voor ons land ook bekend van het met Sumac uit Palermo bemeste land bij Apeldoorn, en naar ik meen later ook door Henrard bij Amsterdam gevonden.

19. *Ornithopus compressus* L. wordt alleen opgegeven van 1874 Weg naar Rith. (Zie ook de lijst van planten van de excursie naar Weert 1918 N. K. A. 1918 (1919) p. 84.)

20. *Plantago psyllium* L. komt nog niet in onze Flora's voor, maar is reeds eerder door Henrard te Arnhem en door Zandvoort te Amsterdam gevonden. De soort behoort met *P. arenaria* W. et K. en *P. cynops* L. tot de sectie *Psyllium* Tourn., die zich onderscheidt door het bezit van stengels met tegenoverstaande bladen. Van deze groep is *P. cynops* L. heesterachtig en overblijvend. De beide andere zijn eenjarig. *P. psyllium* L. onderscheidt zich van *P. arenaria* door de onderling gelijke bracteeën en dito kelkslippen, en de smaller lancetvormige kroonslippen. Vooral van *P. cynops* onderscheidt ze zich door de sterk klierachtige beharing. In habitus komt zij met de beide andere soorten zeer veel overeen. Het ex. van Arnhem, dat voor de Flora Batava afgebeeld is, heeft duidelijk getande bovenste bladen, terwijl mijn Rotterdamsch exemplaar slechts gaafrandige bezit.

21. *Calendula arvensis* L.

Al deze planten groeiden op een betrekkelijk klein deel van het bedoelde terrein, allen dicht bij elkaar; verscheidene in zeer groot aantal. Op dit deel van het terrein werden geen adventieven van andere herkomst gevonden. Andere deelen leverden meer van verschillende streken afkomstige

adventieven, waaronder meerdere uit Amerika. In de onderstaande lijst zijn er nog enkele van opgenomen.

De volgende planten zijn naar mijn weten nieuw voor onze flora, de meeste zijn van de beide laatste jaren, enkele reeds aanmerkelijk ouder. Zij worden hier vermeld, omdat eerst nu de juiste determinatie bekend werd, die wij meerendeels alweer danken aan de groote bereidwilligheid, waarmee Dr. Thellung steeds onze adventieven revidceert.

1. *Polypogon elongatus* H. B. K. Onder mijn materiaal van *Gastridium lendigerum* Gaud, te Wormerveer, Juli 1914, verzameld, bevond zich een armoedig exemplaar, dat mij geen *Gastridium* leek, maar m. i. een *Polypogon* moest zijn, evenwel niet tot een van de soorten behoorende, die tot nog toe inheemsch gevonden zijn. Dr. Thellung determineerde het als *Polypogon elongatus* H. B. K. forma. Intusschen had ik 28 Augustus 1918 op een ander Wormerveersch terrein een flink ontwikkelde plant gevonden, die ik als *Polypogon elongatus* bestemde. Inderdaad bleken de aartjes van beide planten volkomen identiek te zijn. De volgende kenmerken onderscheiden haar van de verwante soorten. De plant is overblijvend, tot 60 cM. hoog, en maakt korte uitloopers (die echter aan mijn exemplaar, dat waarschijnlijk nog niet overwinterd heeft, ontbreken). De bladen zijn onbehaard, ook de pluim maakt een veel minder sterk behaarden indruk dan die van *P. monspeliensis* Desf., zij is langer en smaller en sterker gelobd. De kelkafjes loopen geleidelijk in een naald uit, die ongeveer even lang is als die afjes zelf d. i. $\pm 2\frac{1}{2}$ mM. Ook de steeltjes der aartjes hebben die lengte of iets meer.

De plant is afkomstig uit de warmere deelen van Amerika, Uruguay en Mexico en is in Frankrijk, België en Duitschland adventief waargenomen, vermoedelijk met wol ingevoerd. De Wormerveersche vondsten wijzen op aanvoer met graan. In de Flore adventice de Montpellier wijst Dr. Thellung er op, dat de soort vaak met *P. lit-*

toralis (With.) Sm. verward wordt. Deze komt langs de kust van den Atlantischen Oceaan van Engeland tot Portugal voor, volgens Koch ook op het eiland Norderney en zou dus misschien ook bij ons gevonden kunnen worden. Zij heeft niet zoo stijf rechtopstaande, minder gladde stengels, is kleiner en heeft nog smaller pluim met aartjes, die 2 mM. lang zijn en op steeltjes staan, die korter zijn dan aartjes.

2. *Polygonum c. f. leptocarpum* Robinson. Volgens Kew Index door Robinson beschreven in Proc. Bost. Soc. Nat. Hist. XXXI 263. Ik heb evenwel deze literatuur niet machtig kunnen worden. De plant is inheemsch in Kansas. Te Wormerveer, waar ik ze 20 September 1916 verzamelde, wellicht met Kansas-tarwe aangevoerd. Zij lijkt zeer veel op een forsche, sterk vertakte *Polygonum aviculare* L. met rechtopstaande lange takken. De vrucht steekt beduidend buiten de bloembekleedsels uit.

3. *Polygonum plebejum* R. Br. De beschrijving van Brown in Prodr. Nov. Holl. Vol. I 276 (420) luidt: floribus 5- andris, trigynis axillaribus subgeminis, foliis linearibus subsessilibus, ocreis hinc fissis inde ciliatis, caule diffuso. Volgens Thellung Fl. Adv. de Montpellier 1912 p. 187 is de soort, die *P. herniarioides* Del. Fl. Egypte 1813 p. 13 [non auct. gall.] omvat, verspreid in de tropen van de oude wereld, en heeft zij zich uitgebreid tot in Egypte, Syrie en Afghanistan. Het is een buitengewoon sierlijke plant uit de groep der *Avicularia* Meisn. met mooie roode bloempjes op haar-dunne steeltjes, die ± 6 mM. lang zijn en ongeveer in het midden een geleding vertoonen. De plant is zeer sterk vertakt en ligt rozetvormig op den bodem. De takken dragen, van den voet af, aan elk stengellid een bundeltje bloempjes. De onderste stengel-leden zijn nog geen twee cM. lang. Hooger op worden zij nog korter. De grootste bladen in wier oksels de bloemen staan, zijn ± 1 cM. lang, $2\frac{1}{2}$ mM. breed, aan

den top afgerond, naar den voet versmald. De bloempjes zijn ± 2 mM. groot. Ik vond de plant op het aanvoerterrin aan de Linge te Gorkum op 23 Sept. 1916 ¹⁾).

4. *Commelina communis* L. Determinatie volgens Gray's New Manuel of Botany VII ed. leidt direct tot *C. communis* L. met de beschrijving: *Slender and creeping, nearly glabrous, leaves lanceolate, 2—5 cM. long; spathe cordate, acute, with margins not united; seeds shallowly pitted, granulate-reticulated* (*C. nudiflora* auth., not L.). Alluvial gardens, northeastw. to e. Mass. Hier wordt dus als synoniem *C. nudiflora* opgegeven, inderdaad komt men b.v. met Flora of the Southern United States van A. W. Chapman tot den naam *C. nudiflora* L. Terecht merkt Gray evenwel op, dat deze auteursnaam niet juist kan zijn. Immers bij Linnaeus worden de *Commelina's* in twee groepen verdeeld, nl.

* *Dipetalae dictae*: ob pet. 2 majora, waartoe *C. communis* behoort en

** *Tripetalae*: *Zanoniae* Pl., pet. 3 majorib. waartoe *C. nudiflora* behoort.

Beide soorten worden dan als volgt beschreven:

C. communis Sp. I.: *C. cor. inaequalibus, fol. ovato-lanceol. acutis, caule repente (procumb. Sp. I) glabro*. Sp. I—S. XII n. 1, *C. fol. ov. lanc., caule procumb. glabro* (δ . H. cliff.), *petal. duob. majorib., Vir. cliff. p. 6. H. cliff. p. 21. Roy. lugdb. 17 Gron. virg. 130, cor. inaequalib.* H. Ups. p. 18 n. 1. *C. procumbens annua, saponariae-fol. Dill. elth. 93 t. 78 f. 89. Habit in America* © l. nat. Cap. b. sp., Brasil., Jamaic., al, Amer. loc. etc.

C. nudiflora Sp. I.: *C. cor. aequalibus, pedunc. capillaribus, fol. lineari-lanceolatis, (linearib. S. XIII); Fl. zeyl. n. 31 involucro nullo, Sp. I. S. X n. 7, Sp. II. S. XII n. 8 flor. diandris. S. XIII p. 80 n. 8.*

¹⁾ Zie naschrift.

Ephemerum phalangoides maderaspatense minim., fol. perangustis, perfoliatum. Pluk. alm. 135 t. 27 f. 4. Habitat in India.

Verder vindt men onder *C. tuberosa*, die evenals *C. nudiflora* tot de Tripetalae behoort, de opmerking: . . . fructu vero Comm. proximo 3 loculari, antedens (*C. commun.*) vero 2 locul . . . Inderdaad zijn de zaaddoozen van mijn plant tweehokkig, 2—4 zadig, maar opmerkelijk is de volgende waarneming.

De bloeiwijze splitst zich direct binnen het half-hartvormig schutblad in twee steeltjes, die ongeveer loodrecht op elkaar staan, en waarvan het dunste naar bovengericht is en één bloem draagt, die steriel en meestal rudimentair is. Het andere draagt een aantal vruchtbare bloemen. Bij een van de planten nu, die ik uit zaad van de eerstgevondene cultiveerde, vond ik aan één steeltje, dat de steriele bloem pleegt te dragen, een rijpe vrucht. En wat de kwestie nog interessanter maakte: die vrucht was *driehokkig*. Ik nam de plant het eerst waar op 10 Augustus 1917 bij de meel- en oliefabrieken „de Vlijt” en „de Tijd” te Wormerveer. Voor nadere bijzonderheden en teekening zie *Levende Natuur* Jaargang XXIII p. 230 (1918). Een exemplaar werd ook geteekend voor de *Flora Batava*.

5. *Sisyrinchium angustifolium* Mill. Het Iridaceeëngeslacht *Sisyrinchium* L. kenmerkt zich, doordat de stempels afwisselend staan met de meeldraden. De wortels zijn draadvormig. Ook de stempels zijn draadvormig; de vrucht is bolrond; de stengel samengedrukt. Chapman geeft l. c. p. 501 de volgende beschrijving van het „Blue-eyed Grass.” Perianth corolla-like, 6-parted, the divisions nearly equal, spreading. Stamens 3, monadelphous; anthers sagittate. Style short, stigmas 3, simple, filiform and involute. Capsule and seeds roundish. Grass-like herbs, with fibrous roots and scape-like, 2-edged stems. Flowers small, in an

umbellate cluster, successively developed from a rigid 2-leaved spathe. Perianth blue, with a yellow centre. Hij geeft evenwel slechts twee soorten van het geslacht op, terwijl Gray l. c. p. 301 er 13 vermeldt. Om tot *S. angustifolium* te komen, maakt hij gebruik van de volgende eigenschappen: Spathes sessile and terminal, solitary. Flowers blue, outer bract with the margins united above the base. Pedicels suberect, scarcely exceeding the inner bract; capsules 4—6 mM. high. Terwijl de beschrijving dan luidt: Erect or ascending *stiff*, glaucous, 1—5 dM. high; the simple (rarely forked) *stems* 1,5—3 mM. wide, *distinctly wingend* exceeding the scarcely broader leaves; *spathes green*, rarely purplish, *the outer bract with margins united* 3—6 mM. above the base, 2—6,5 cM. long, *the inner* 1—3 cM. long; perianth violet (rarely white); *capsules dull brown or purple-tinged*. Meadows, fields, and damp sandy soil, Nfd. to B. C., s. to Va., Pa., Mich., Minn.; and in the Rocky Mts. May—July.

De plant werd verzameld op 20 Mei 1918 te Weert op de ontginning „Karelke”, een heiontginning, die bemest was met afval van meelfabrieken; leg. Henrard, Jansen, Kloos en Ver Straeten.

6. *Vaccaria parviflora* M n ch fl. *albis*. te Wormerveer bij een pakhuis van een oliemolen. 4 Aug. 1918 vond ik deze plant, die behoudens de afwijkende bloemkleur in niets van den gewonen vorm afwijkt. Van deze kleurvariëteit vind ik evenwel in de literatuur nergens melding gemaakt.

7. *Silene dichotoma* Ehrh. var. *racemosa* (Otth) Rohrb. f. *ecoronata* Rchb. = *S. Sibthorpiana* Rchb. 20 Mei 1918. Weert, heiontginning „Karelke”; leg. Henrard, Jansen, Kloos en Ver Straeten. Gelijkt veel op *S. dichotoma*, maar verschilt er voornamelijk van door de dichtere klierachtige beharing, vooral van den stengel. In *Conspetus Florae Graecae* vol. I. p. 163 (1901) geeft E. de

Halacsy de volgende beschrijving: *S. Sibthorpiana* Rchb. Pilis crispis canescens, caule divaricatim dichotomo; foliis oblongo-lanceolatis, acutis; pedunculis brevissimis; calyce cylindrico, patule setoso, viride-nervoso, dentibus ovato-lanceolatis, fructifero ovato-oblongo; lamina alba, bipartita, corona ad binos gibbos reducta; capsula ovata, carpophoro brevissimo; seminibus rugoso-tuberculatis, faciebus planis. Ab affini *S. racemosa* Otth in D. C. Pr. I p. 384 petalis fere ecoronatis parum diversa.

In herbidis submontanis.

Bovendien in supplementum Consp. Fl. Gr. p. 16 (1908):

Differt a simili *S. dichotoma* Ehrh indumento molliori canescente, floribus valde remotis, calyce fructifero ampliore, petalorum lamina profundius bipartita, fere ecoronata et capsula ovata, nec oblonga.

terwijl in het eerste citaat nog worden opgegeven de synoniemen: *S. racemosa* v. *Sibthorpiana* Bois. Fl. or. I p. 589; Raul. Cret. p. 718. — *S. dichotoma* S. et Sm. Pr. I p. 292. non Ehrh. — *S. racemosa* v. *bigibbosa* Will. in jour. Linn. soc. XXXII p. 55. — Icon: Fl. gr. t. 413.

8. *Sisymbrium altissimum* L. f. *abortivum* Thell. in Hegi Ill. Fl. v. Mittel Eur. IV. Band. p. 178. (= *S. brachypetalum* Fischer et Meyer = *S. Sinapistrum* var. *brachypetalum* Busch. = *S. Pannonicum* C. A. Meyer nec Jacq. Kronblätter linealisch, nur etwa so lang wie der Kelch, gleichsam auf den Nagel reduziert. (So z. B. im Hafen von Mannheim [Zimmermann]). Dezen vorm vond ik op 4 Augustus 1918 te Wormerveer bij een meelfabriek in een zeer groot aantal exemplaren. Op een bepaald deel van het terrein kwam uitsluitend deze vorm voor, terwijl op andere deelen alleen de normale vorm van *S. altissimum* L. te vinden was. Het komt mij daarom voor, dat deze vorm toch wel een grootere mate van zelfstandigheid heeft, althans zeer waarschijnlijk zaadvast

zal blijken en daarom wellicht aanspraak op een benaming als variëteit kan maken.

9. *Sisymbrium orientale* L. *f. irioides* Thell. in Hegi. l. c. p. 181. (= *S. Irio* Naegeli et Thell. Ruderal und Adventivfl. d. Kt. Zürich 1905 p. 40 nec L = *S. Irio* var. *pachypodium* Caruel?) Junge Früchte die geöffneten Blüten deutlich überragend. (So im Krefelder Hafen [1914 Bonte!] und bei Zürich 1903 beobachtet; unterscheidet sich von *S. Irio* leicht durch die Behaarung, die ansehnlichen Blüten und die dicken Fruchstiele). De vertooende exemplaren verzamelde ik in 1916 en 1917 te Wormerveer. Dergelijke exemplaren plachten wij vroeger abusievelijk tot de *f. subhastatum* (Willd. pro. spec.) Thell. te brengen. Zeer waarschijnlijk behoort al het inlandsche materiaal onder dien naam verzameld, inderdaad tot de *f. irioides*.

10. *Sisymbrium Hartwegianum* Fourn. Dit is de plant, die ik in het Kr. Arch. 1916. p. 82. onder voorbehoud als *S. canescens* Nutt. besprak. Naar aanleiding van de daar besproken opmerking van de Wever schreef Dr. Thellung mij, dat hij zeker een dergelijke plant nooit als *S. Sophia* bestemd kon hebben. Inderdaad, wat wij van de Wever aan materiaal gezien hebben, is uitsluitend *S. Sophia*, en heeft geen overeenkomst met de Wormerveersche plant. In Gray's New Manuel wordt de plant als var. *Hartwegianum* (Fourn.) Wats. tot *S. incisum* Engelm. gebracht. Daar wordt evenwel als kenmerk tegenover *S. canescens* gebruikt, dat de zaden éénrijig in elk der hauhelften zouden geplaatst zijn, wat bij mijn exemplaar echter niet het geval is. Vandaar dat ik indertijd tot deze foutieve determinatie kwam. De beschrijving van var. *Hartwegianum* aldaar luidt: „The very numerous short pods on still shorter suberect pedicels” komt evenwel goed met mijn exemplaar overeen. De plant is afkomstig uit Westelijk Noord Amerika van Britsch Columbië tot Mexico.

11. *Thelypodium lasiophyllum* (Hook et Arn) Greene. = *S. reflexum* Nutt. Tot het geslacht *Thelypodium* komt men volgens Engler und Prantl. langs den volgende weg:

A. Haare unverzweigt oder O. Drüsenhaare oder Drüsenhöcker O.

a. Narbe ringsum gleich entwickelt auf ungeteiltem oder über dem Medianen der Frb. verlängertem oder zurück geschlagenem Gr. . . . *Thelypodieae*.

Frucht ein gekieltes Schötchen oder längliche bis linealische, meist mit Gynophor versehene 2 klappige Schote. Gr. ungeteilt oder über dem Medianen der Frb. verlängert oder zurück geschlagen. Keim rücken- oder seitenwurzelig. Kelchb. abstehend oder aufrecht. 1 Paar seitliche Honigdrüsen oder diese unter sich ringsum zusammenfließend. Haare einfach. Nur antarktisch und in N. Am. besonders im Pacifischen Gebiet.

B. Längliche oder lineal. Schote.

b. Scheidewand vorhanden; Samen 1. reihig.

α. Klappen der Frucht gewölbt; Gynophor fast stets deutlich.

II. Kelchb. aufrecht. Nabel der Blb. nicht papillös. Gynophor kürzer als der Fr. kn. zuweilen fast fehlend.

1. Blb. mit flacher Platte. . . *Thelypodium*.

Platte der weissen oder rosenroten Blb. linealisch bis kreisrund. Klappen der Frucht oft zwischen den Samen etwas vertieft; Keim rücken- oder seitenwurzelig. Wahrscheinlich 2. jährig mit ungeteilten oder fiederteiligen B.

Kahl, mit lockeren oder ebenstrauszigen Trauben.

Etwa 15 Arten nur in Kalifornien.

Als synoniemen vind ik nog opgegeven: *Turritis* (?) *lasiophylla* Hook. and Arn. *Thelypodium neglectum* Marcus F. Jones, maar van de soort heb ik geen

beschrijving machtig kunnen worden. Ik vond een fraai exemplaar te Rotterdam op 20 Juni 1917, dat vooral opvalt door de ongeveer 5 cM. lange spitse hauwen aan een steeltje, dat nog geen halven centimeter lang is en haakvormig omgebogen, waardoor de hauw benedenwaarts tegen den stengel aangedrukt is. De bladen zijn enkelvoudig lancetvormig, aan den voet sterk versmald, zittend, ± 8 cM. lang en in het midden $\pm 1\frac{1}{2}$ cM. breed, met verwijderde grove scherpe tanden.

Dr. Thellung, wien wij de determinatie danken, schreef er de opmerking bij: „Einmal adventiv in der Schweiz.”

12. *Medicago falcata* L. *l. ochroleuca* vond ik te Wormerveer bij een meelfabriek op 4 Augustus 1918. Zij onderscheidt zich van gewone *Medicago falcata*, zooals die op adventiefterreinen bij ons zeer veel voorkomt, uitsluitend door de bloemkleur, die lichtgeel is en van een geheel andere tint dan bij de type, meer guttegom-achtig en niet die warme gele kleur van den gewonen vorm. Ik vind deze kleurvariëteit niet in de literatuur opgegeven. A. en G. geven in Syn. der Mitt. Eu. Fl. Band VI. II. Abteilung (1906—1910) p. 399 alleen op *l. albiflora* R. et F. pro. var., die volgens Urban wel tot den bastaard *M. varia* zou behooren en *l. aureiflora* Babey pro var. wier kleurvariëteit juist den anderen kant uitgaat als bij mijn exemplaren.

13. *Vicia lathyroides* var. *Olbiensis* (Reuter) Rouy te Weert, heiontginning „Karelke” 20 Mei 1918 leg. Henrard, Jansen, Kloos en Ver Straeten. De planten lijken zoo weinig op de gewone type van *Vicia lathyroides* L., zooals we die uit onze duinen en zandstreken kennen, dat wij ze eerst voor een heel andere soort hielden. Intusschen bracht het kenmerk van de wrattige zaden ons op het goede spoor. De beschrijving van de variëteit luidt bij A. en G. l. c. p. 960: „Pflanze meist in allen Theilen kräftiger. Stengel mehr verlängert, meist 2—4 dm.

lang. Blättchen verhältnismässig länger und schmaler, die der unteren Blätter keilförmig-länglich, die der oberen schmal, fast linealisch, nach der Spitze verschmälert und bespitzt. Wickelranke der oberen Blätter deutlich entwickelt, lang über die oberen Blätter herausragend und an der Spitze stark kreisförmig gebogen. Früchte länger als beim Typus, schwach gebogen.

Nur im südlichen Gebiete in Süd-Frankreich im Departement Alpes-Maritimes bei Saint-Vallier (Loret) und Dep. Var: bei Cannet (Hanry) Pierre-feu (Huet) und auf den Hyèreschen Inseln. Tirol: Treuinfels. Wohl öfter übersehen. (Verbreitung der Rasse: Corsica, Italien!; Balkanhalbinsel).

Dr. Thellung maakt bij de plant de opmerking: „nach Brig. Prod. fl. Corse eine onbedeutende Form, die auch in Zentr. Eur. vorkommt.“ Zooals gezegd, is de algeheele habitus van dezen adventieven vorm toch belangrijk anders dan die van onzen gewonen.

14. *Verbascum ovalifolium* Don. Dit is de plant, die in mijn artikeltje „Aanwinsten 1916“ in het Kr. Arch. 1916 p. 86 vermeld is als *V. eriophorum* Godr.(?) Zooals ik daar mededeelde, berustte de determinatie op de tabel van Franchet in Thellungs Flore Adv. de Montp. Om met deze tabel tot *V. ovalifolium* te komen, moet men aannemen, dat er geen klierharen voorkomen, zelfs niet op de toppen van de kelkslippen. Daar mijn planten wel degelijk klieren op de kelk dragen, kon ik nooit tot deze soort komen. Dr. Thellung-schreef evenwel bij mijn planten: „Die Kelche dieser Art sind nicht, wie Franchet angibt, drüsenlos, sondern an allen mir zugänglichen Exemplaren, (auch von Franchet selbst revidierten) mit sehr kleinen Stieldrüsen versehen. Die Wollhaare der Staubfäden sind in der Original-Abbildung (Bot. Mag. t. 1037!) orange-gelb, nicht purpurn wie Boissier angiebt.“

De beschrijving van *V. ovalifolium* bij Sturm Fl. v.

Deutschl. 2e Auflage Bnd. 10 p. 88 luidt: 60—150 cm. hoch. Blätter eiförmig; die oberen stengelumfassend, alle dicht filzig, weiss oder gelblich. Blüten sitzend, gewöhnlich einzeln. Blumen gelb. Staubfäden mit violetten oder orangegelben Haaren ☉. 8—9. Südrussische Art, selten eingeschleppt. De bladen, vooral de lagere, van mijn planten zijn evenwel volstrekt niet viltig, maar speciaal aan de bovenoppervlakte kaal, zelfs glimmend. Overigens klopt de beschrijving wel.

15. *Verbascum ovalifolium* × *thapsiforme*. Deze kruising nam ik waar onder een aantal planten, die in 1917 spontaan in mijn tuin opgeslagen zijn op de plaats, waar in 1916 *V. thapsiforme* stond, zoodat waarschijnlijk *V. ovalifolium* als vader en *V. thapsiforme* als moeder is opgetreden. De bastaardnatuur van de plant bleek, behalve uit de gemengde kenmerken der stamouders, uit de volkomen sterilitet en de neiging tot overwinteren door het maken van uitspruitsels aan den voet van den stengel. De plant is belangrijk minder sterk-viltig dan *V. thapsiforme*, de bladen zijn van boven zeer dun behaard, iets glimmend zooals bij *V. ovalifolium*, van onder iets dichter met wit stervilt bezet. Zij loopen slechts enkele cM. langs den stengel af, en staan in bladvorm ongeveer tusschen de beide stamouders in. De bloeiwijze is vooral beneden ijler dan bij *V. thapsiforme*, de bovenste bladen en onderste schutbladen hebben denzelfden vorm als bij *V. ovalifolium*, rondachtig in een punt uitgetrokken. De bloemen zijn groot, de wol der meeldraden is oranje, maar lichter dan bij *V. ovalifolium*. De beharing van de bloeiwijze, vooral in jongen toestand, herinnert sterk aan *V. ovalifolium*, maar is toch niet zoo donzig wit, meer naar den grauwen kant als bij *V. thapsiforme*. Ik vond dezen bastaard nog niet in de literatuur vermeld.

16. *Verbascum phlomoides* × *thapsiforme*. Ontstaan in mijn tuin op dezelfde plaats als de vorige bastaard,

dus vermoedelijk eveneens uit zaad van *V. thapsiforme*. Waar de beide stamouders betrekkelijk weinig van elkaar verschillen, lijkt de bastaard allicht ook zeer veel op beide. De voornaamste verschillenmerken tusschen *V. thapsiforme* en *V. phlomoides* zijn, dat de eerste wit en de tweede geelachtig vilt heeft en dat de bladen bij de eerste zeer sterk, bij de tweede weinig of niet aflopend zijn. In beide opzichten staat de bastaard vrijwel in 't midden tusschen de ouders, misschien wat meer aan den kant van *V. phlomoides*. Dat we inderdaad met een bastaard te doen hebben, leid ik af uit de volkomen steriliteit van de plant, en de daarmee gepaard gaande neiging tot meerderjarigheid, die zich uitte in het vormen van uitspruitsels aan den voet van den stengel.

17. *Phacelia Purshii* Buckley = *P. fimbriata* Pursh. non Michx. Deze nieuwe *Phacelia* werd op 20 Mei 1918 te Weert op het meergenoemde „Karelke” verzameld door Henrard, Jansen, Kloos en Ver Straeten. Daar zij een vruchtbeginsel met 4 eitjes, een radvormige bloemkroon met gewimperde lobben en zonder aanhangsels bezit, terwijl de meeldraden behaard zijn in de onderste helft en niet, of slechts weinig, buiten den kroon uitsteken, behoort zij tot de groep *Cosmanthus* (Nolte) Gray. (Zie voor de indeeling in drie groepen Kr. Arch. 1916 p. 86).

De beschrijving bij Chapman Flora of th. South. Un. St. 3th ed. p. 356 luidt: „Stems erect or ascending, clustered, smooth or hairy, branched; leaves hirsute; the lower ones petioled, almost pinnate, the upper clasping, pinnatifid, with the lobes acute; racemes many-flowered; calyx lobes lanceolate-linear, bristly ciliate; corolla blue. Shady banks in the upper districts. May—June. Stem 8'—12' high. Corolla $\frac{1}{2}$ ' wide” en bij Gray l. c. p. 678: „Sparcely hairy; stem erect or ascending, branched, 1.5—5 dM. high; lobes of the stem-leaves 5—9, oblong or lanceolate, acute; raceme many-flowered; calyx lobes lance-linear; corolla

light blue, varying to white, 1 cM. or so broad. Moist woods etc. Pa. to Minn. and southw.; locally introduced in e. Ont. and Ct. Apr.—June. Aan deze beschrijvingen behoef ik niets toe te voegen, zij kloppen volkomen met onze plant.

18. *Ammi majus* L. \pm var. *intermedium* (DC.) Gren. et Godr. = *A. glaucifolium* Lap. non L. vermoedelijk aangevoerd met kippenvoer, de Cocksdoorp op Texel 23 Aug. 1918. De habitus van de plant is heel anders dan wij gewoon zijn te ontmoeten bij adventieve *Ammi majus*. Dit zijn gewoonlijk robuuste planten met dikken, stijven, rechtopstaanden, beneden weinig vertakten stengel, terwijl het Texelsche exemplaar enkele dM. hoog, van den voet af sterk vertakt is, met dunne stengels. Intusschen meldt de beschrijving van de variëteit bij Rouy et Camus: Flore de France VII p. 358 van dit habitus verschil niets, zij luidt: „Feuilles inférieures pinnatiséquées et bipinnatiséquées, à segments étroitement lancéolés-cunéiformes, incisés et dentés”. Deze variëteit houdt het midden tusschen:

a. *serratum* Mutel = *genuinum* Gren. et Godr. Feuilles inférieures pinnatifides à segments ovales ou lancéolés, dentés en scie et munies d'une bordure cartilagineuse.

c. *glaucifolium* Noul (= *A. glaucifolium* L.) Feuilles toutes bipinnatiséquées à segments linéaires entiers ou 1—2 dentés. Aire géogr.: Europe méridionale (subspont. en Allemagne et en Autriche) Asie occ. et centr. Afriq. sept. de l'Abessin. aux Iles Canaries. France: Champs maigres du midi et de l'ouest; dans le nord et l'est ça et là, mais presque exclusivement dans les champs de Luzerne.

19. *Orlaya platycarpus* (L.) Koch. Weert. Ontginning „Karelke” 1918 leg. Henrard, Jansen, Kloos en Ver Straeten. In de lijst van het door ons verzamelde Weerter materiaal staat deze plant nog als *O. grandiflora* (L.) Hoffm.? maar werd reeds opgemerkt, dat deze determinatie zeer dubieus was. Intusschen heeft nadere literatuurstudie en

vergelijking met het materiaal in het Rijks Herbarium te Leiden, mij tot de overtuiging gebracht, dat wij met *O. platycarpus* te doen hebben. Bij Linnaeus komt zij voor onder den naam *Caucalis platycarpus*, die echter meerdere soorten schijnt te omvatten. Koch beschrijft ze in zijn Taschenbuch der Deut. und Schweizer Fl. VI Aufl. (1865) p. 219: St. ausgebreitet, Aeste spreizend; *Blb. strahlend, so lang als der Fruchtkn.*; die äusseren Nebenriefen der Früchtchen doppelt-breiter, Stacheln an der Spitze pfrieml. hakig ☉ Unter der Saat; Istrien. Jun.—Jul. Bl. weiss.

Halacsy zegt l. c. I p. 622. Differt ab *O. grandiflora* foliis omnibus conformibus, umbellis 2—3 radiatis, involucri phyllis 2—3, ciliatis, umbellae petalis radiantibus caeteris 5plo majoribus, fructu oblongo, aculeis saepissime purpurascentibus, basi dilatata confluentibus, mericarporum latitudine latioribus, stylis brevioribus erectis. In olivetis, vinetis, incultis, dumosis regionis inferioris et montanae etc. Apr.—Jun. ☉.

Volgens Zimmermann (Die Adv. u. Rud. Fl. v. Mannheim etc. 1907 p. 146) is deze soort ook „Im Hafen von Mannheim Aug. 1894, 1901 aangevoerd” waargenomen.

20. *Nepeta nuda* L. s. lat. „zur genauern Bestimmung zu dürftig”, werd in Aug. 1917 verzameld door D. J. Kreulen op een adventief-terrein langs de rivier te Zutfen. Vermoedelijk hebben we hier te doen met een verwilderde of ontvluchte cultuurplant.

De diagnose van Linnaeus luidt: *N. fol. cordato-oblongis sub-sessilibus serratis, racemis verticillatis nudis. Sp. I. S. X n. 5. Sp. II. S. XIII n. 6. N. fol. sessil. nudis, cal. fructus ovatis aequalibus. H. ups. p. 164 n. 2. Mentha cataria hispanica, olim Sideritis altissima fl. albo. Bauh. hist. 3 p. 226. Habitat in Hispania.* 4.

„Caulis erecti, non villosi, brachiati. Fol. cordato-oblonga, rugosa, obtuse serrata, sessilia (praesertim superiora), nuda, minimeque villosa, dura et fere scabra, parum recurva.

Spicae laxae undique caulem cingentes. Cor. albae, valde parvae. Calyces ad seminum maturitatem ovati, ventricosi, ore erecto minimeque obliquo, sulcati." H. ups. (cum syn. Bauh. l. c., *Cataria hispanica*; *betonicae fol. angustiore, fl. albo*. Tourn. 202).

„*N. nuda*, *Mentha cataria hisp.*, angustioribus fol. Bauh. hist. 3 p. 236 quoad figuram; in altero loco quoad descriptionem. *M. montana purp.* Barr. l. c. sed folia paulo breviora. Caules 2 pedales, glabri, stricti, 4 sulci: seniores atro-purpurascens. Folia (*Stachyos palustris*) sessilia, cordata, oblonga, serrata, obtusa, venosa, nuda, utrinque scabra. Racemi brachiati, bracteis linearibus, flor. distinctis. Cor. albido-rufescens, palati barba albida, fauce punctis purpureis." Mant II p. 410.

Een uitvoeriger beschrijving geeft Halacsy l.c. II p. 536:

Minute pubescens vel glabriuscula; caulibus erectis, stricte paniculatis, ramis subaequilongis; foliis sessilibus vel inferioribus breviter petiolatis, oblongis vel oblongo-lanceolatis, crenatis, basi cordatis; verticillastris secus paniculae ramos densiuscule racemosis, breviter pedunculatis inflorescentiam plus minus confertam formantibus; bracteis subulatis, calyce brevioribus; calycis pubescentis, fructiferi ovati dentibus subaequalibus, lanceolatis, acutis, tubo subbrevioribus; corollae violaceae, pubescentis tubo subexserto. Bracteae, calycis dentes et corollae plantae graecae fere semper violaceae; flores nunc androdynami, majores, nunc gynodynami minores.

Hier wordt dus de bloemkleur als violet opgegeven, terwijl L. zeer uitdrukkelijk van *witte* bloemen spreekt. Hij noemt nl. *Cataria hispanica*, *betonicae folio angustiore fl. caeruleo* synoniem met *N. violacea* en id. id. *fl. albo* synoniem met *N. nuda*. Nu geeft Halacsy wel als synoniem van *N. nuda* L.: *N. violacea* Vill. maar zegt er tevens bij *non L.* zoodat hij toch de beide soorten van L. als verschillend erkent.

Thellung geeft in zijn Fl. de Montpel. p. 435 als groeiplaats van *N. nuda* op: Eur. S. centr. et E., As. W.; en France, les S. E. (mais seulement adventice dans les Bouches-du-Rhône d'après Marnac et Reynier Prélim., p. 156 [1910]) Port-Juvénal, Godron Fl. Juv. 1853 p. 444 [36], ed. 2 1854 p. 100.

21. *Plantago Purshii* R. et S. = *P. patagonica* Jacq. var. *gnaphalioides* (Nutt.) Gray. Deze uiterst sierlijke kleine *Plantago* verzamelde ik te Rotterdam, rangeerterrein 27 Mei 1918 in één exemplaar. Zij behoort thuis in Noord-Amerika, Mexico, en is volgens Thellung ook in Zwitserland adventief waargenomen. Zij is zeer nauw verwant aan *P. aristata* Michx. die door Gray ook een var. van *P. patagonica* genoemd werd. De beschrijving in Gray's New. Manuel p. 745 luidt: „*White with silky wool; leaves 1—3 nerved, varying from oblong-linear to filiform; spike slender-cylindric, very dense 0,5—15 cM. long, woolly; bracts not exceeding the calyx; sepals very obtuse, scarious, with a thick center. Prairies and dry plains, Minn. to Ind., Ky., Tex., and westw. to the Pacific; adventive eastw. to N. E.*” Mijn exemplaar, dat nog jong is, heeft drie-nervige, spitse bladen, die ongeveer 2—3 mM. breed, 8—10 cM lang zijn. De prachtig zilverachtig wollige bloeiwijze is slechts \pm 1 cM. lang. Het geheele ex. \pm 12 cM. hoog ¹⁾).

22. *Verbena hastata* L. V. tetrandra, spicis longis acuminatis, fol. hastatis. H. ups. p. 8 n. 4. Sp. I. S. X. n. 10. Sp. II. S. XII n. 11. V. fol. lanc. serratis, spicis filif. paniculatis. Roy. lugdb 327. V. americana altiss. spica multipl. urticaefol. angustis, fl. caeruleis. Herm. parad. 242 t. 242. Hab. in Canadae humidis. 4. Zij behoort evenals de adventieve *V. bonariensis* L. en onze indigene *V. officinalis* L. tot de kleinbloemige *Verbena's* zonder klierachtig

¹⁾ Zie naschrift.

aanhangsel aan de meeldraden. Gray geeft l. c. p. 689 de diagnose: „Tall (0,5—2 M. high) leaves lanceolate or oblong-lanceolate, taper-pointed, cut-serrate, petioled, the lower often lobed and sometimes halberd-shaped at base; spikes linear, erect, corymbed or paniced; flowers violet-blue (rarely pink or white) Damp grounds, etc.” en Chapman l. c. p. 368 „Rough-hairy; stem branching; leaves oblong lanceolate, acuminate, coarsely and sharply serrate, tapering into a long petiole; the lowest broader, and sometimes hastate-lobed at the base; spikes linear, short, close-flowered; flowers violet. Low grounds in the upper districts. July—Sept. Stem 2°—3° high”. Zij onderscheidt zich dus van *V. officinalis* direct door de enkelvoudige bladen. Van *V. bonariensis* verschilt zij voornamelijk door den blad-vorm: bladen breeder, beiderzijds toegespitst, gesteeld, dubbelgezaagd en door de bloeiwijze, die sterker vertakt is, terwijl de aren veel dunner zijn. De plant werd 28 Juli 1917 aangetroffen op een terrein bij de meelfabriek te Deventer, door Kloos en F. J. M. Offerijns.

23. *Nemesia* c. f. *versicolor* E. Mey vel. spec. aff. („Zur genauen Bestimmung zu unvollständig, Thell.!”) leg. D. J. Kreulen 17 Juli 1917, Coehoornsingel te Zutfen. Vermoedelijk een verwilderde tuinplant.

24. *Guizotia abyssinica* (L. f.) Coss. = *G. oleifera* D. C. werd het eerst in ons land waargenomen door Dr. J. Brand in 1916 te Doesburg als opslag uit kippenvoer; daarna in 1917 door A. de Wever te Sittard bij een graanmagazijn. Evenals een groot aantal van onze adventieve composieten behoort zij tot de *Helianthaea*. In de Nat. Pfl. Fam. geven Engler u. Prantl de diagnose: „Kf. mittelgroß, einzeln, end- oder blattwinkelständig, gestielt, mit ♀ Strahlbl. Hülle glöckig, die auszeren Hüllb. krautig oder fast laubblattartig, die innern spreublattartig. Blkr. am Grunde zottig, die unteren Haare zurückgeschlagen und die Fruchtspitze überdeckend; ♂ Blkr. auszerdem

am Grunde des Saumes auszen mit einem 2^{en} Kranz von Haaren. Fr. der ♀ Bl. 3- die der ♂ Bl. 4-kantig. Pp. ○. ⊙ Bl. gegenst. oder oben abw. Voor nadere beschrijving en teekening verwijs ik naar mijn stukje in de Lev. Nat. XXIII (1919) pag. 409—411.

25. *Hemizonia Kelloggii* Greene. Het geslacht *Hemizonia* behoort tot de groep der *Madinae* van de compositen. Het onderscheidt zich van de andere geslachten dezer groep, doordat de vrucht der ♀ bloemen niet of rugwaarts samengedrukt zijn en slechts gedeeltelijk door de omwindselbladen ingesloten, terwijl het pappus van de ♂ (meestal onvruchtbare) bloemen ontbreekt of uit schubjes bestaat. Engler u. Prantl geven van *Hemizonia* de volgende beschrijving:

Kf. ziemlich klein bis mittelgroß; ♀ zungenbl. meist kurz, ihre Fr. dick und kurz, meist 3-seitig-pyramidenförmig, jede von dem unteren Teile des zugehörigen Hüllbl. halb umfasst; ♂ Bl. meist unfruchtbar. Pp. ○ oder schuppig; Kräuter mit abwechselnden B. meist ⊙ oder ⊙⊙. 25 Arten in Westl. N. Am. En de indeeling:

1. *Euhemizonia* A. Gr. Fr. gerade, ♂ Bl. ohne Pappus.
2. *Hartmannia* A. Gr. (D. C. als Gatt. zum Teil) Fr. schief auf der Auszenseite höckerig, so dasz die etwas geschnäbelte Spitze nach innen steht; ♂ Bl. mit oder ohne Pp.
3. *Calycadenia* D. C. (als Gatt. einschl. *Osmedenia* Nutt.) Fr. kaum schief, ♂ Bl. nicht selten zum Teil fruchtbar mit schuppigen Pp. Kf. von einer Hülle von Laubbl. umgeben, meist ebenso wie die Hüllbl. und die in einem Becher verwachsenen Spreubl. mit groszen Drüzen besetzt.

H. Kelloggii behoort tot de groep *Hartmannia*. De authentieke diagnose van *Greene* in Bull. Torrey Bot. Club. XIII (1886 p. 142) luidt:

Diffuse paniculate 1—3 feet high, stout and somewhat hispid; cauline leaves pinnatifid 1—3 inches long; those of the branchlets smaller and entire; heads numerous and

scattered of 5—6 ray- and only 3—4 diskflowers; both stipe and beak of ray-akenes very prominent and strongly bent; pappus of disk-akenes mostly united at the base or even to the middle, forming a tube. Very abundant, according to the observation of Dr. Parry and myself from the railroad cars throughout the region of the lower San Joaquin, yet not appearing to have been collected except by Dr. Kellogg, whose labels say „Near Antioch on dry hills April 22d. 1870” and who referred the plant to *H. fasciculata*, the more branching states of which it well resembles, but the much larger size and different habitat, and more especially the very prominent stripe of the ray-akenes and the united scales of those of the disk show it easily distinct.

De plant werd half Juni 1904 tegelijk met de volgende door Dr. J. Brand op het Contrescarpe te Doesburg verzameld, vermoedelijk opgeslagen uit graanafval, afkomstig uit N. Amerika.

26. *Hemizonia pungens* (Hook. et Arn.) Torr. et Gray. = *Centromadia pungens* Greene wordt in Fl. N. Am. II p. 399 door Torr. en Gray als No. 6 van § 4 als volgt beschreven: Herbaceous, somewhat ligneous at the base; stem sparingly branched, setose with whitish hairs; leaves crowded; the lower pinnatifid, with oblong or oblong-lanceolate spinose-mucronate lobes, the upper and those of the axillary fascicles linear, entire, rigid, spinescent, the recurved margins papillose-hairy; heads somewhat solitary, bracteate; scales of the involucre spinescent, glandular, nearly equalling the 2-cleft rays; achenia of the ray gibbous, with a terminal very oblique areola; receptacle wholly chaffy, the chaff lanceolate subulate, spinescent. Deze soort is volgens Thellung ook in Engeland en Zwitserland adventief waargenomen¹⁾.

¹⁾ In 1919 ook te Weert leg. Ver Straeten.

Voor afbeeldingen van beide *Hemizonia's* zie men mijn stukje in de Lev. Nat. XXIII 1919 pag. 298—299.

27. *Ambrosia artemisiifolia* L. met uitsluitend ♀ bloemen.

Deze vorm is reeds vermeld door Gray: Synops. fl. N. Am. I 2 (1884) p. 249: „occasionally the sterile inflorescence abnormally fertile” en in New Man. of Bot. 7th ed. (1908) p. 828: „rarely the spikes all fertile”. Ik vond een enkel exemplaar tusschen een zeer groot aantal normale op 5 Oct. 1918 te Rotterdam. Zij maakt een zeer eigenaardigen indruk, is sterk vertakt en ongeveer 30 cM. hoog. De aren, die bij normale exemplaren de manlijke bloemen dragen, zonder schutbladen, zijn nu tot bijna boven bebladerd. Vooral de hoofdaar draagt in zijn onderste deel tamelijk lang (1—3 cM.) gesteelde hoofdjes van vrouwelijke bloemen. In plaats van de regelmatige neerhangende klokjes met manlijke bloemen vindt men een door de uitstekende schutbladen en stampers onregelmatige, ruige aar.

28. *Thelesperma gracile* (Torr. et Gray) A. Gray. Ook het geslacht *Thelesperma* behoort tot de Helianthaea. Het kenmerkt zich door een pappus, dat uit rugwaarts ruwe borstels bestaat, doordat de vruchten allen gelijk van vorm zijn, en de binnenste omwindselbladen tot het midden of nog hooger zijn vergroeid. Syn.: *Cosmidiun* Nutt. Het geslacht omvat 7 soorten, waarvan *Th. scabiosoides* Less. in de Campos van Uruguay tot Noord-Patagonië voorkomt, terwijl de overige van af Mexico, noordwaarts tot Utah en Nebraska groeien. Gray geeft in New Manual p. 838 de volgende diagnose van de soort *Th. gracile*: *Perennial* from a deep root rather rigid, naked above; leaves with narrow or filiform divisions or the upper entire; bracts 4—6, the outer very short-ovate or oblong, the inner connate above the middle; rays short or usually none; achenes less roughened. Neb. and Kan. southw. and westw.; adv. in Mo. De plant, die ik te Rotterdam

op 25 Juli 1918 vond, heeft bijna rechtopstaande takken, beneden vindeelige, boven enkelvoudige lijnvormige bladen. De hoofdjes zijn bruinachtig, weinig opvallend, zonder straalbloemen, ± 1 cM. breed. Dr. Thellung wees er op, dat de Zuid Amerikaanse *Th. scabiosoides* Less. volgens Gray zeer veel op *Th. gracile* lijkt. Waar mijn plant evenwel met verschillende andere Noord-Amerikanen, o.a. *Agrostis scabra* Willd. en *Erigeron annuus* (L.) Pers. samengroeide, meen ik wel tot Noord-Amerikaansche herkomst te mogen besluiten, en heeft dus de determinatie als *Th. gracile* de grootste waarschijnlijkheid.

29. *Anthemis tinctoria* L. var. *pallida* D. C. verzamelde ik Juni 1918 op de heideontginning „Karelke” te Weert met typische *A. tinctoria*, en wel in twee vormen. De eerste, in een groot aantal exemplaren voorkomend, had lichtgele bloemen, en week overigens weinig van den normalen vorm af. Den tweeden vond ik slechts in twee exemplaren. Zij had bijna geheel witte straalbloemen, alleen aan den navel nog wat geelachtig, ook was de bloem iets grooter dan bij gewone *A. tinctoria*. Beide vormen komen dus overeen met de diagnose van de var. *pallida* D. C. luidende: Strahlblüten weisslich bis hellgelb (Hegi Ill. Fl. v. Mitt. Deutschl. VI [1918] p. 537). Van den eersten vorm zond ik een exemplaar aan Dr. Thellung, die zich met mijn determinatie vereenigde, doch er bij schreef: „eine der S.sp. *Triumfetti* (All.) sehr genäherte Form.” Dit wekte mijn verbazing, daar wij hier in navolging van den Prodr. Fl. Bat. *A. Triumfetti* als variëteit tot *A. austriaca* plegen te rekenen. Ik deed deze meening ook aan Dr. Thellung kennen, die mij daar op antwoordde: „*A. Triumfetti* ist von *A. tinctoria* sicher nicht spezifisch verschieden, sondern mit ihr durch Übergänge verbunden und wird daher von *Briquet und Lavillier* in Burnat Flore des Alpes Maritimes mit Recht als Subsp. aufgefasst. Besonders in der Kultur (in Botan. und Ziergärten) trifft

man alle erdenklichen Abstufungen zwischen typischen *A. tinctoria* durch die var. *pallida* D. C. bis zur *S.sp. Triumphetti*. Ich habe solche Übergangsreihen auch schon verwildert gefunden."

Ik heb nu het authentieke materiaal van onze inheemsche *A. Triumphetti*, afkomstig van het Deventer pothoofd leg. Kok Ankersmit 1895 eens vergeleken met ons Weerter materiaal en dan vormt dit inderdaad een reeks, die geleidelijk van *A. tinctoria* tot *A. Triumphetti* verloopt. De planten van K. Ankersmit staan m. i. ook in algemeene habitus en kenmerken van strooschubben, pappus enz. dichter bij *A. tinctoria* dan bij *A. austriaca*.

30. *Picris echioides* L. var. *humifusa* (Arcangeli) Thell. *P. humifusa* Willd. in Ges. Naturf. Fr. Berl. Mag. I 1807 p. 137; *Helminthia humifusa* Trev. in Act. soc. nat. cur. Bonn XIII 1826 p. 195; ? *H. echioides* var. *mollis* Duby. Bot. Gall. I 1828 p. 309 („involucris squamis subinermibus") *H. echioides* var. *humifusa* Arcangeli Comp. Fl. Ital. 1882 p. 419. *H. echioides* race *H. humifusa* Rouy Fl. France X 1908 p. 20.

De plant, die ik te Rotterdam 5 Oct. 1918 verzamelde verschilt zeer aanmerkelijk van de *Picris echioides* L. zooals die bij ons in Zeeland vrij veel voorkomt. De var. is kleiner en heeft dunne neerliggende, sterk vertakte stengels. Ook is zij veel minder sterk behaard dan de type, maar essentiële verschillen zijn er eigenlijk niet, 't is in alles een kwestie van meer of minder. Theilung oppert in Fl. de Montp. p. 572 dan ook de vraag of de var. wel voldoende van de type onderscheiden is, om haar in een streek, waar de type vrij veel voorkomt, als adventief te mogen beschouwen. Wat de Rotterdamsche plant betreft, kunnen wij wel met zekerheid zeggen, dat wij met een aanvoerling te doen hebben, en wel, naar het mij voorkomt, met een van Zuid-Europeesche herkomst.

Ten slotte wil ik van deze gelegenheid nog gebruik

maken om een foutieve determinatie te herstellen. De plant, die ik in het Kr. Arch. 1916 p. 83 beschreef als *Euphorbia serpyllifolia* Pers. is gebleken te zijn: *Euphorbia rhytisperma* Engelm. afkomstig uit Chili en Argentinië. Dr. Thellung schreef mij dienaangaande: „Von den von Boissier (in D. C. Prodr.) angegebenen Differenzen gegenüber *E. serpyllifolia* treffen für Ihre Pflanze gut zu die ganzrandigen Laubblätter, die im Schlunde kahlen Hüllbecher mit gezähnten Zipfeln und die viel schärfer skulpiereten Samen. Zudem ist ja für Ihre pflanze südamerikanische Provenienz durchaus wahrscheinlich. Ich glaube also, obgleich mir kein authent. Material von *E. rhytisperma* vorliegt, Ihre pfl. unbedenklich mit dieser Art identifizieren zu können.“

Dordrecht.

A. W. KLOOS JR. C. I.

NASCHRIFT.

1. Uitvoerig wordt *Polygonum plebejum* R. Br. behandeld door J. D. Hooker in Flora of British India V 27 (1886) (1890). De beschrijving luidt daar: diffusely branched, prostrate, smooth or minutely scaberulous; branches terete grooved, internodes usually shorter than the leaves, stipules hyaline short lacerate to the middle and fimbriate nerve unilateral excurrent (rarely 2, or more or 0); flowers 1—3-nate, pedicels 0 or short, perianth $\frac{1}{10}$ in. or less, cleft to near the base, nut rhomboid 3-gonous smooth and shining.

Throughout Tropical India; and (but rarely) ascending the Himalaya to 7000 ft. from Bhotan to Kashmir (absent in Ceylon). Distrib. Afghanistan, Tropical Asia, Java, Philippines, Australia, Madagascar, Egypt, Tropical and S. Africa. If (following Wallich's example for most of them) I am right in bringing all the following forms under one species, this is a far more protean plant than

P. aviculare, with which it is generally compared, but from which it differs entirely in habit, in the few-nerved stipules, and rhombic smooth nut. I have spent some days in analyzing the flowers and fruit of the vast number of specimens of it at my disposal, in the vain attempt to discover constant even varietal characters amongst them. The utmost I can effect is to select eleven forms, the extremes of which differ so much from one another, that I have described them as varieties, though there is not one of these that does not seem to pass insensibly into two or more others, and I regard my work as provisional only I must leave the further elucidation of this aggregate species to local botanists working on fresh specimens Waarna dan de beschrijvingen van de verschillende variëteiten volgen, die wij hier gevoeglijk weg kunnen laten. Mocht de soort vaker aangevoerd worden, dan zouden wij later misschien in die richting voort moeten werken.

2. Uitvoeriger beschrijving van *Plantago Purshii* R. et S. in Britton en Brown. Ill. Fl. North. Stat. and Can. III 209 fig. 3386 (1898) luidt:

Annual, woolly or silky all over, pale green; scapes slender, 2'—15' tall, longer than the leaves. Leaves ascending, linear, acute or acuminate at the apex, narrowed into margined petioles, 1—3 nerved, $1\frac{1}{2}$ "—4" wide, entire or very rarely with a few small teeth; spikes very dense, cylindric, obtuse, 1'—5' long, about 3" in diameter, exceedingly woolly; bracts rigid, equalling or slightly exceeding the flowers; flowers perfect but heterogonous, many of them cleistogamous; sepals oblong, obtuse, scarious-margined; corolla-lobes broadly ovate, spreading; stamens 4; pyxis oblong, obtuse, $1\frac{1}{4}$ " long, little exceeding the calyx, 2-seeded, circumscissile at about the middle; seeds convex on the back, deeply concave on the face. May—Aug.